

**MINISTERUL CULTURII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

ORDIN

11.11.2021. nr. 23

or. Chișinău

**Cu privire la aprobarea Instrucțiunilor metodologice
privind procedura de înființare și edificare
a monumentelor de for public**

În conformitate cu art. 13, alin. (2), lit. a) din Legea monumentelor de for public nr. 192 /2011(Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 197-202, art. 569),

ORDON:

1. Se aprobă Instrucțiunile metodologice privind procedura de înființare și edificare a monumentelor de for public (se anexează).
2. Direcția patrimoniu cultural (dna Svetlana Pociumban) va asigura plasarea Instrucțiunilor pe pagina web oficială a Ministerului Culturii și va aduce la cunoștința autorităților publice locale de nivelul unu și doi conținutul prezentului ordin.
3. Controlul asupra executării prevederilor prezentului ordin revine dlui. Ion Budeci, Secretar de Stat.

Sergiu PRODAN
Ministru

APROB
Sergiu Prodan,
Ministru

Instrucțiuni metodologice privind procedura de înființare și edificare a monumentelor de for public

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

1. Instrucțiunile metodologice privind procedura de înființare și edificare a monumentelor de for public (în continuare - *Instrucțiuni*) reglementează mecanismul și succesiunea procedurii legale de înființare și edificare a monumentelor de for public.

2. Instrucțiunile au scopul de a asigura implementarea consecventă a prevederilor legale privind edificarea monumentelor de for public, care urmează a fi amplasate în spații publice, pe terenuri aflate în domeniul public al statului ori al unităților administrativ-teritoriale, inclusiv, UTA Găgăuzia.

3. Noțiuni de bază:

înființare – procedura de instituire /întemeiere legală a monumentului de for public;

edificare – procedura de realizare, executare, instalare și amenajare a terenului aferent a monumentului de for public;

intervenții – totalitatea lucrărilor operate asupra monumentelor de for public: reparație, conservare, restaurare sau reabilitare.

4. Monumentele de for public sunt bunuri imobile de patrimoniu cultural și sunt destinate să completeze imaginea urbanistică, să contureze personalitatea specifică a localităților, să comemoreze evenimente istorice sau personalități remarcabile.

5. Monumentele de for public se împart în următoarele categorii:

1) Monumentele de for public cu caracter comemorativ (busturi, plăci comemorative cu relief sculptural, statui, obeliscuri etc.) au menirea de a comemora evenimente istorice sau personalități notorii naționale sau universale.

2) Monumentele de for public cu caracter decorativ (mozaicuri, basoreliefuri, compoziții spațial volumetrice etc.) sunt edificate pentru amenajarea și dezvoltarea urbanistică și sunt menite să contureze personalitatea specifică a localităților.

3) Monumentele de for public cu caracter religios (cruci, troițe etc.) reprezintă diverse

simboluri de cult religios ce comemorează evenimente istorice.

6. Monumentele de for public se realizează în interes public și constituie cauză de utilitate publică.

Capitolul II

ETAPELE EDIFICĂRII MONUMENTELOR DE FOR PUBLIC

Secțiunea 1

Inițierea înființării monumentelor de for public

7. Promotori ai edificării monumentelor de for public pot fi un grup de cetățeni, organizații obștești, entități religioase, autorități publice centrale și/sau locale (în continuare *Promotor*).

8. Pentru inițierea înființării monumentului de for public, promotorul înaintează către autoritatea publică locală competentă teritorial, o cerere în vederea înființării monumentului de for public, la care anexează nota informativă privind argumentarea intenției de înființare a acestuia și, opțional, poate să propună un loc exact de amplasare a monumentului.

9. Autoritatea publică locală competentă teritorial, în baza cererii depuse de promotor, emite decizia privind înființarea monumentului de for public, conform anexei nr.1.

10. Decizia emisă de autoritatea publică locală trebuie să conțină, în mod obligatoriu, informații privind locul exact de amplasare a monumentului și sursa de finanțare a lucrărilor de proiectare, executare, edificare și amenajare a terenului aferent.

11. Autoritatea publică locală, de comun cu arhitectul-șef al orașului/municipiului/raionului, va selecta și va decide asupra terenului amplasării monumentului de for public, ținând cont de reglementările documentației de urbanism elaborate și aprobate pentru localitatea dată sau, în situația când această documentație de urbanism nu a fost elaborată, decizia se va lua în baza unui studiu al sistematizării teritoriului localității. Selectarea locului de amplasare a monumentului de for public poate fi consultată cu localnicii.

12. În cazul când terenul selectat pentru amplasarea monumentului de for public se află în zone de protecție a edificiilor cu statut de monument protejat de categorie națională sau în zone construite protejate înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, autoritatea publică locală poate adopta decizia de amplasare doar după coordonarea/avizarea prealabilă a locului de amplasare cu Ministerul Culturii prin intermediul Consiliului Național al Monumentelor Istorice.

13. Aceeași procedură se utilizează și în cazul amplasării monumentului de for public pe fațada

unui edificiu cu statut de monument istoric, înscris în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat. În decizia autorității publice locale se specifică faptul că, clădirea din adresa respectivă este monument istoric.

Secțiunea 2

Organizarea concursului privind selectarea autorului/autorilor monumentului de for public

14. Concursul de selectare a autorului monumentului de for public (în continuare - *Concursul*) se lansează de către autoritatea publică inițitoare, în scopul asigurării unei înalte ținute artistice a operei de artă monumentală și a calității lucrărilor de execuție privind edificarea monumentelor de for public.

15. Concursul se realizează prin selectarea proiectelor – concept al monumentelor de for public.

16. Decizia comisiei de evaluare a concursului reprezintă temei de atribuire a contractului de realizare/executare a monumentului de for public.

17. Concursul este public și se desfășoară într-o singură fază.

18. Participanții la concurs pot fi autori individuali, echipe de autori ori persoane juridice de profil, licențiate în domeniul proiectării în construcții și creației monumentale.

19. Concursul pentru selectarea autorului/autorilor monumentului de for public se organizează conform Regulamentului privind organizarea concursului de selectare a autorului monumentelor de for public sau operei comemorative de război, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 751/2020.

20. Înființarea monumentelor de for public se realizează prin Hotărâre de Guvern.

21. Proiectul Hotărârii de Guvern privind înființarea monumentului de for public se elaborează de către Ministerul Culturii, în baza următoarelor documente:

- 1) decizia autorității publice locale privind edificarea monumentului de for public;
- 2) nota informativă cu exprimarea argumentată a intenției de edificare a monumentului de for public;
- 3) extrasul din procesul-verbal al concursului de selectare a autorului monumentului de for public cu decizia comisiei de evaluare;
- 4) extrasul din documentația schița – concept a proiectului câștigător al concursului de selectare a autorului / autorilor monumentului de for public (conform pct. 27, alin. 5), 7) , 9) și fotografia machetei/modelului selectat).

22. Documentele enumerate în pct. 21 se depun la sediul Ministerului Culturii de către promotor sau potențialul finanțator /cofinanțator sau partener.

23. Lucrările de edificare a monumentelor de for public vor începe după adoptarea Hotărârii de Guvern.

Secțiunea 3

Fazele de examinare/avizare și componența documentației de proiect pentru edificarea monumentelor de for public

24. Proiectele pentru edificarea monumentelor de for public se elaborează de către arhitect și artistul / artiștii plastici /sculptori, ambii fiind considerați autori.

25. Documentația de proiect pentru edificarea monumentelor de for public este examinată de către Consiliul Național pentru Monumentele de For Public (în continuare - *Consiliul*).

26. Consiliul examinează concepția și ținuta artistică a proiectelor de monumente de for public și le avizează conform fazelor de execuție.

27. Componența documentației de proiect **Faza 1- proiect-concepție/schiță model**, cuprinde:

- 1) copia deciziei autorității publice locale privind edificarea/restaurarea monumentului;
- 2) copia Hotărârii de Guvern cu privire la înființarea monumentului;
- 3) planul de încadrare în teritoriu scara 1: 2000/5000;
- 4) plan de situație scara 1:200;
- 5) plan general cu amenajarea terenului aferent, scara 1:500;
- 6) două vederi frontale/fațade, scara după caz, în dependență de proporțiile lucrării: 1:100, 1:25, 1:50;
- 7) 1-2 secțiuni longitudinală / transversală cuprinzând monumentul, scara 1:100, 1:25, 1:50; (după caz);

8) reprezentarea grafică a compoziției monumentale, inclusiv imaginea încadrării monumentului în situl existent (imagini 3D, inserția 3D în panorama foto a sitului);

- 9) macheta/modelul monumentului de for public, scara 1:25, 1:10 (după caz).

28. Schița-model pentru lucrările care presupun executarea unor busturi, plăci comemorative, figuri sau compoziții sculpturale se va realiza în material moale, într-o scara corespunzătoare, în dependență de proporțiile dimensionale ale lucrării. Modelul va fi prezentat de către autor în ziua ședinței. După examinare, modelul original se întoarce pentru păstrare autorului lucrării, la dosarul proiectului se va anexa fotografia modelului.

29. Componența documentației de proiect **Faza 2- proiect de execuție/model**, cuprinde:

- 1) copia deciziei autorității publice locale privind edificarea monumentului;
- 2) copia Hotărârii de Guvern cu privire la înființarea monumentului;
- 3) memoriul explicativ;
- 4) planul de situație (sc. 1:2000);
- 5) planul de încadrare în teritoriu cu indicarea zonei de protecție a monumentului (sc. 1:1000);
- 6) planul general cu amenajarea terenului aferent, instalații, mobilier urban, detalii, specificații

materiale etc. (sc. 1:500);

- 7) desene tehnice (fațade, secțiuni, plane, detalii, specificații materiale);
- 8) imaginea monumentului înscrisă în contextul sitului existent;
- 9) macheta / modelul , executat în material moale cu dimensiunea nu mai mică de 100 cm

30. În Faza 3 - model în mărime naturală, se examinează intermediar modelul monumentului de for public în mărime naturală, înainte de transpunerea lucrării în material definitiv.

31. În Faza 4 - lucrare finală, se prezintă fotografiile lucrării executate în material definitiv după procesul de patinare, înainte instalării/montării pe postament.

32. În cazul examinării unor lucrări de dimensiuni mari, ședința Consiliului se organizează cu ieșire la atelierul de creație a autorului.

33. Documentația de proiect se înaintează de către beneficiar spre avizare în două exemplare originale identice pe suport de hârtie (albumuri format A4 sau A3 (pliabil)) și în format electronic (fișier format. pdf.), unul dintre care după examinare și avizare este transmis în arhiva Ministerului Culturii.

34. Documentația de proiect, pentru toate fazele de examinare, se depun prin cerere (conform anexelor nr. 2; 2a; 2b; 2 c) către secretariatul Consiliului .

35. La lucrările Consiliului participă, pentru a-și susține proiectele supuse avizării, autorul / autorii proiectului, cu delegarea acestora de către beneficiar. În caz de necesitate, la lucrările Consiliului pot fi invitați reprezentanți ai beneficiarului.

36. Persoanele prevăzute la pct.35 nu participă la deliberări și la procesul de votare.

37. Deciziile Consiliului se consemnează, pentru fiecare subiect în parte, în Fișe de avizare. Fișa de avizare este parte componentă a procesului – verbal al ședinței, este semnată de către președintele ședinței și de secretar. Avizul este valabil pe durata a 3 ani de la data emiterii lui de către Ministerul Culturii.

38. Documentația de proiect privind restaurarea monumentelor de for public cu statut local sau național de protecție, se examinează urmând procedura descrisă în Secțiunea 3.

39. Conservarea/restaurarea monumentelor de for public se realizează de persoane acreditate de Ministerului Culturii în domeniile de specializare potrivit materialului de executare a monumentului (bronz, piatră, lemn etc.).

Secțiunea 4

Executarea lucrărilor de edificare/amplasare a monumentului și de amenajare a terenului aferent

40. Lucrările de edificare a monumentelor de for public vor începe doar după adoptarea Hotărârii de Guvern, în corespundere cu proiectul monumentului de for public, avizat de Ministerul Culturii prin intermediul Consiliului.

41. Lucrările de edificare a monumentelor de for public (montarea, amenajarea terenului aferent) se vor executa de specialiști atestați în domeniu, cu supravegherea autorului (arhitect și/sau sculptor).

42. Autoritățile publice locale de nivelul al doilea, inclusiv, UTA Găgăuzia, conform prevederilor Legii monumentelor de for public nr. 192/2011, în termen de 3 luni de la edificarea monumentului de for public:

1) înregistrează monumentul și zona lui de protecție în documentația de urbanism și de amenajare a teritoriului, precum și în cea cadastrală;

2) perfectează fișa de evidență a monumentului de for public (conform, anexei nr. 3 al Ordinului nr. 380 din 27.12.2016, plasat pe pagina oficială a Ministerului Culturii).

43. Monumentele de for public edificate cu respectarea prevederilor legale sunt clasate în mod automat în categoria B – *monumente cu statut local de protecție* și se înregistrează în Registrul monumentelor de for public de categoria B, elaborat și aprobat de către autoritatea publică locală de nivelul al doilea, inclusiv UTA Găgăuzia.

44. În scopul evidenței monumentelor de for public la nivel central, în cel mult 10 zile de la înregistrarea monumentului, copia fișei de evidență a monumentului se va expedia, în format electronic, în adresa Ministerului Culturii.

45. Monumentelor de for public edificate fără aprobări legale nu li se atribuie statut de monument de for public, acestea nu sunt înregistrate în Registrul local al monumentelor de for public și nu beneficiază de regim de protecție.

46. Edificarea monumentelor de for public fără aprobări legale se sancționează conform prevederilor Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 75/2016.

Antet

DECIZIE

nr. _____ din _____

**Cu privire la edificarea
monumentului de for public** _____
denumirea monumentului de for public

În scopul promovării valorilor naționale prin intermediul operelor de artă monumentală, integrării lor în politicile culturale, educaționale, de dezvoltare urbanistică și de amenajare a teritoriului, în conformitate cu prevederile Legii monumentelor de for public nr. 192-XVI din 30.09.2011, art.14, art.43 al Legii privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006, HG nr. 751/2020, având drept temei solicitarea (numele /denumirea inițiatorului), Consiliul local (raional),

DECIDE:

1. Se aprobă inițiativa _____ (numele /denumirea Promotorului) de a înveșnici memoria (după caz: victimelor represiunilor politice; numele personalității istorice etc.) prin edificarea (bustului, monumentului, plăcii comemorative etc.).
2. Se atribuie terenul public cu suprafața de _____ amplasat la intersecția străzilor _____ pentru edificarea monumentului de for public _____ (denumirea)
3. Se alocă mijloace financiare pentru organizarea concursului de selectare a autorului pentru monumentul _____ (denumirea) în mărime de _____ lei (de specificat proveniența acestora: bugetul local, donații, sponsorizări sau alte sume neinterzise de cadrul legal).
4. Cheltuielile pentru elaborarea documentației de proiect, edificarea monumentului și amenajarea terenului aferent vor fi acoperite din contul mijloacelor financiare ale bugetului autorității publice, precum și din donații, sponsorizări sau alte surse neinterzise de carul legal (de specificat).
5. Se deschide un cont special pentru cooptarea sponsorizărilor și donațiilor în scopul edificării monumentului (după caz).
6. Controlul executării prezentei decizii și de organizare a concursului de selectare a autorului monumentului de for public se pune în sarcina _____ (primarul sau altă persoană responsabilă din cadrul administrației autorității publice locale).

Președinte al ședinței

Secretar al Consiliului

Beneficiar _____
(nume, prenume persoane fizice; denumire întreprindere)

(adresa, date de contact: tel. fix; tel. mobil)

Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Consiliului Național pentru Monumentele de For Public

CERERE
pentru examinarea proiectului-concepție/schiță model

Subsemnatul(a) _____
nume, prenume beneficiar/ reprezentantul beneficiarului

În conformitate cu prevederile Legii *Monumentelor de for public* nr. 192/2011 și a Hotărârii de Guvern nr.851/2012 *privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului național pentru monumentele de for public*, solicit examinarea de către Consiliul Național pentru Monumentele de For Public

Obiectivul: _____
(edificare / instalare/reconstituire a monumentului, denumirea monumentului etc.)
_____ amplasament

în raionul _____ orașul _____ sectorul _____
municipiul /comuna /satul _____
Cod
poștal _____ strada _____ nr. _____

Proiectant: _____
Instituția/atelierul de proiectare, date de contact

Arhitect Șef de proiect : _____
Numele, prenumele, date de contact

Sculptor: _____
Numele, prenumele, date de contact

Data _____ Semnătura _____ Înregistrat

Beneficiar _____

(nume, prenume persoane fizice; denumire întreprindere)

(adresa, date de contact: tel. fix; tel. mobil)

**Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Consiliului Național pentru Monumentele de For Public**

**CERERE
pentru examinarea proiectului de execuție/modelul**

Subsemnatul (a) _____

nume, prenume beneficiar/ reprezentantul beneficiarului

În conformitate cu prevederile Legii *Monumentelor de for public* nr. 192/2011 și a Hotărârii de Guvern nr.851/2012 *privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului național pentru monumentele de for public*, solicit examinarea de către Consiliul Național pentru Monumentele de For Public:

Obiectivul: _____

(edificare / instalare/reconstituire a monumentului, denumirea monumentului etc.)

_____ amplasament

în raionul _____ orașul _____ sectorul _____
municipiul/ comuna/ satul _____
cod poștal _____ strada _____ nr. _____

Proiectant: _____

_____ Instituția/atelierul de proiectare, date de contact)

Arhitect Șef Proiect: _____

_____ Numele, prenumele, date de contact

Sculptor: _____

_____ Numele, prenumele, date de contact

Data _____

Semnătura _____

Înregistrat

Beneficiar _____
(nume, prenume persoane fizice; denumire întreprindere)

(adresa, date de contact)

**Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Consiliului Național pentru Monumentele de For Public**

**CERERE
pentru examinarea lucrării în mărime naturală**

Subsemnatul (a) _____
nume, prenume beneficiar/reprezentantul beneficiarului

În conformitate cu prevederile Legii *Monumentelor de for public* nr. 192/2011 și a Hotărârii de Guvern nr.851/2012 *privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului național pentru monumentele de for public*, solicit examinarea de către Consiliul Național pentru Monumentele de For Public:

Obiectivul: _____
(edificare / instalare/reconstituire a monumentului, denumirea monumentului etc.)

_____ amplasament

în raionul _____ orașul _____ sectorul _____
municipiul / comuna/ satul _____
cod poștal _____ strada _____ nr. _____

Proiectant:

Instituția/atelierul de proiecta, date de contact

Arhitect Șef Proiect: _____
Numele, prenumele, date de contact

Sculptor: _____
Numele, prenumele, date de contact

Data _____

Semnătura _____

Înregistrat

Beneficiar _____
(nume, prenume persoane fizice; denumire întreprindere)

(adresa, date de contact)

**Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Consiliului Național pentru Monumentele de For Public**

**CERERE
pentru examinarea lucrării finale**

Subsemnatul (a) _____
nume, prenume beneficiar/ reprezentantul beneficiarului

În conformitate cu prevederile Legii *Monumentelor de for public* nr. 192/2011 și a Hotărârii de Guvern nr.851/2012 *privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului național pentru monumentele de for public*, solicit examinarea de către Consiliul Național pentru Monumentele de For Public:

Obiectivul: _____
(edificare / instalare/reconstituire a monumentului, denumirea monumentului etc.)

_____ amplasament
în raionul _____ orașul _____ sectorul _____
municipiul /comuna/ satul _____
cod poștal _____ strada _____ nr. _____

Proiectant: _____
Instituția/atelierul de proiecta, date de contact

Arhitect Șef Proiect: _____
Numele, prenumele, date de contact

Sculptor: _____
Numele, prenumele, date de contact

Data _____ Semnătura _____ Înregistrat